

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การสื่อความหมายผ่านภาพถ่ายของกลุ่มวัยรุ่นโดยใช้กล้องดิจิทัลคอมแพ็ค” ใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Dept interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการใช้กล้องดิจิทัลคอมแพ็ค โดยนำมาประกอบกับการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร (Document analysis) โดยอาศัยข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากภาพถ่ายของกลุ่มวัยรุ่น โดยงานที่ศึกษาในส่วนี้จะถูกนำมาใช้ในการกำหนดคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งใช้อภิปรายผล โดยมีรายละเอียด

1. แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย

3.1.1 แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล

ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้คือ กลุ่มนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 19-23 ปี เพศหญิง ที่มีพฤติกรรมในการใช้กล้องดิจิทัลคอมแพ็คอย่างต่อเนื่องซึ่งเกณฑ์การใช้กล้องดิจิทัลคอมแพ็คอย่างต่อเนื่อง คือ มีการใช้กล้องดิจิทัลคอมแพ็คเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 5 ครั้ง ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 10 คน จำนวน 30 คน ตามมหาวิทยาลัยที่กลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่ดังนี้

- **กลุ่มที่ 1 จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้เป็นนิสิตชั้นปีที่ 4 ของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยปกติกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้เป็นนิสิตที่เข้าร่วมชมรมและกิจกรรมต่างๆ ของคณะอยู่เสมอ จึงมีการทำ

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชมรม อาทิ ออกค่ายพัฒนาชนบท การบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ ทำให้ได้มีโอกาสนำกล้องดิจิทัลคอมแพ็คมาใช้ในการทำกิจกรรมอยู่บ้าง ประกอบกับกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 ซึ่งผ่านการฝึกงานสอนมาแล้ว ซึ่งในการไปฝึกงานสอนต้องมีการใช้กล้องถ่ายภาพเพื่อบันทึกกิจกรรม หรืองานต่างๆที่ทำมาประกอบการรายงานการฝึกงานสอนด้วย และนอกจากนั้นในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนก็อาจยังต้องมีการถ่ายภาพเพื่อประกอบรายงานด้วยอีกเช่นกัน แต่อย่างไรก็ดี ในชีวิตส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่ก็ยังมีการใช้กล้องในการถ่ายภาพตนเอง บุคคลรอบข้าง หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตเป็นปกติด้วย โดยมีรายชื่อดังนี้

นางสาวเกวลี ยวงทอง	สาขาวิชาการศึกษา/ภาษาอังกฤษ	ชั้นปีที่ 4
นางสาวทิตตวพร แซ่ลี	สาขาวิชาการศึกษา/จิตวิทยาการศึกษา และการแนะแนว	ชั้นปีที่ 4
นางสาวปาริณี นามวงศ์	สาขาวิชาการศึกษา/ภาษาไทย	ชั้นปีที่ 4
นางสาวปานเรขา วรรณศรี	สาขาวิชาการศึกษา/คอมพิวเตอร์	ชั้นปีที่ 4
นางสาวรุ่งตะวัน กุลพันธ์	สาขาวิชาการศึกษา/ภาษาไทย	ชั้นปีที่ 4
นางสาวพนิดา สังข์ทอง	สาขาวิชาการศึกษา/คณิตศาสตร์	ชั้นปีที่ 4
นางสาวทัศนทอง เข้มกัลด	สาขาวิชาการศึกษา/สังคมศึกษา	ชั้นปีที่ 4
นางสาวจุฑารัตน์ นาคมาลี	สาขาวิชาการศึกษา/สังคมศึกษา	ชั้นปีที่ 4
นางสาว นนท์ชนิตร์ อาชวพร	สาขาวิชาการศึกษา/ภาษาอังกฤษ	ชั้นปีที่ 4
นางสาวกมลรัตน์ จันทอง	สาขาวิชาการศึกษา/ภาษาอังกฤษ	ชั้นปีที่ 4

● **กลุ่มที่ 2 จากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**

กลุ่มตัวอย่างนี้เป็นกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยปกติของการเรียนในชั้นปีที่ 1 ของคณะมนุษยศาสตร์ส่วนใหญ่เป็นรายวิชาบรรยาย และไม่ค่อยมีการทำรายงานที่ต้องอาศัยภาพประกอบ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่ได้ใช้กล้องดิจิทัลคอมแพ็คเพื่อการถ่ายภาพประกอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนเท่าใดนัก โดยมีรายชื่อดังนี้

นางสาวพิมลวรรณ เล้าวงษ์	สาขาวิชาจิตวิทยา	ชั้นปีที่ 1
นางสาวสาริกา แสงเพชร	สาขาวิชาจิตวิทยา	ชั้นปีที่ 1
นางสาวพิมพ์มาดา วัฒนาเลิศวินิต	สาขาวิชาจิตวิทยา	ชั้นปีที่ 1
นางสาวพรรณธิดา ชูกำแหง	สาขาวิชาจิตวิทยา	ชั้นปีที่ 1
นางสาวภัทรานิตย์ ดำรงพร	สาขาวิชาจิตวิทยา	ชั้นปีที่ 1

นางสาวพรรณราย ไสยกิจ	สาขาวิชาจิตวิทยา	ชั้นปีที่ 1
นางสาวกานดา มะปรางหวาน	สาขาวิชาจิตวิทยา	ชั้นปีที่ 1
นางสาวสุกัญญา ห่องสวัสดิ์	สาขาวิชาจิตวิทยา	ชั้นปีที่ 1
นางสาวมธุรส แจ่มกระจ่าง	สาขาวิชาจิตวิทยา	ชั้นปีที่ 1
นางสาวนิศรา ตั้งพิบูลย์	สาขาวิชาจิตวิทยา	ชั้นปีที่ 1

● **กลุ่มที่ 3 จากคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต**

กลุ่มตัวอย่างในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมชมรมกิจกรรมนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ ในหลายชั้นปี โดยปกติกิจกรรมของชมรมนี้จะเน้นไปที่การทำกิจกรรมระหว่างนักศึกษาในคณะ และการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสาธารณชน ซึ่งในแต่ละภาคเรียนจะมีกิจกรรมมากมายให้นักศึกษาร่วมกันทำ ทำให้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ หลายคนมีได้มีโอกาสถ่ายภาพเพื่อบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ในการทำกิจกรรมอยู่บ่อยครั้ง แต่ในด้านการใช้ชีวิตส่วนตัว นักศึกษากลุ่มนี้ก็ยังมีโอกาสได้ใช้กล้องดิจิทัลคอมแพ็คในการถ่ายภาพ ตัวเอง รวมไปถึงเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวเอง เป็นปกติอยู่แล้ว และนอกจากนั้นแล้วในรายวิชาของชั้นปีที่ 1 คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ต้องมีการเรียนวิชาถ่ายภาพเบื้องต้นด้วย จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ต้องฝึกฝนการใช้กล้องถ่ายภาพ

นางสาวนิวาริน สัพพัญญูศิริ	สาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์	ชั้นปีที่ 3
นางสาวกิตติยา คิตประโคน	สาขาวิชาโฆษณา	ชั้นปีที่ 1
นางสาวเกศนี คำปัน	สาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์	ชั้นปีที่ 1
นางสาวสุดาทิพย์ วิศิษฏ์บุญญากุล	สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์	ชั้นปีที่ 3
นางสาวพัฒนิตา ไยน้อย	สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์	ชั้นปีที่ 3
นางสาวยุพิน หฤทัยถาวร	สาขาวิชาภาพยนตร์และวีดิทัศน์	ชั้นปีที่ 1
นางสาวสุจิตรา อินทะพรม	สาขาวิชาวารสารศาสตร์	ชั้นปีที่ 1
นางสาวเสาวณีย์ มณีนาค	สาขาวิชาวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์	ชั้นปีที่ 2
นางสาวเพ็ญสุดา หวังสกุลชัย	สาขาวิชาภาพยนตร์และวีดิทัศน์	ชั้นปีที่ 3
นางสาวศิริพร เจริญทรัพย์	สาขาวิชาโฆษณา	ชั้นปีที่ 2

3.1.2 แหล่งข้อมูลประเภทเอกสารต่างๆ

ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากภาพถ่ายของกลุ่มวัยรุ่นจากกล้องดิจิทัลคอมแพ็ค ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อความหมายและพฤติกรรมการถ่ายภาพของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2.1 ข้อมูลจากบุคคล

ในการเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลนี้ ผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลในแต่ละบุคคลโดยละเอียดและการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) 3 กลุ่มๆละ 10 คน ซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งในการศึกษาข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จะเป็นสิ่งที่กระตุ้นให้แต่ละคนในกลุ่มแสดงความคิดเห็นในทัศนะของตนออกมาอย่างเปิดเผยและจริงใจ โดยผู้วิจัยได้สร้างแนวคำถามที่ใช้ในการดำเนินการจัดกลุ่มสนทนา โดยผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตการณ์การสนทนากลุ่ม และมอบหมายให้ผู้ช่วยเป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator)

3.2.2 ข้อมูลจากเอกสาร

ผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูลโดยการนำภาพถ่ายในรอบ 6 เดือนที่ผ่านมา ของกลุ่มวัยรุ่นจำนวน 30 คน และนำภาพถ่ายนั้นมาวิเคราะห์ด้วยบท (Textual Analysis) ในการตีความหมายและแยกสรุปเป็นประเด็นและหัวข้อ เพื่อนำมาใช้ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยนี้เป็นในลักษณะการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อความครบถ้วนสมบูรณ์ในการดำเนินงานวิจัย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมามีเครื่องมือช่วยในการวิจัย ซึ่งประกอบไปด้วย

1. เครื่องบันทึกเสียง เพื่อใช้บันทึกข้อมูลระหว่างการสนทนากลุ่ม ทั้งนี้เพื่อตรวจสอบความคลาดเคลื่อนของข้อมูล
2. อุปกรณ์จัดสนทนากลุ่ม และอุปกรณ์เสนอข้อมูล เช่น กระดาษขาว A4 ปากกาหลากสี เป็นต้น

3. กล้องถ่ายภาพดิจิทัล เก็บข้อมูลภาพในบรรยากาศชั้นตอนและกระบวนการสนทนากลุ่ม
4. แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้เห็นข้อมูลเชิงลึกในแต่ละบุคคลเพื่อศึกษาเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม
5. แนวคำถามที่ใช้ในสนทนากลุ่ม ที่เน้นคำถามที่ถามถึงความคิดเห็น การตัดสินใจ การใช้เหตุผล แรงจูงใจ เกี่ยวกับพฤติกรรมและการสื่อความหมายผ่านการถ่ายภาพด้วยกล้องดิจิทัล คอมแพ็ค และมีการนำเอาภาพถ่ายของแต่ละบุคคลมานำเสนอ
6. เครื่องมือที่ช่วยจดบันทึก ประกอบด้วย สมุดจด และ ปากกา เพื่อใช้จดบันทึกข้อมูลในการสนทนากลุ่ม ซึ่งช่วยในการบันทึกคำพูด บรรยากาศ บุคลิกภาพ และพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

3.4 ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัย

วิธีการดำเนินงานนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากแหล่งข้อมูลประเภทภาพถ่ายของกลุ่มวัยรุ่นจากกล้องดิจิทัลคอมแพ็คในปัจจุบัน
2. ทำการคัดเลือกกลุ่มวัยรุ่น ที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่จะทำการศึกษาตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้
3. นัดหมายวันและเวลาที่จะทำการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการสอบถามผ่านทางโทรศัพท์
4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคล โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกอย่างละเอียดในแต่ละบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวิเคราะห์ และออกแบบคำถามในการสนทนากลุ่ม พร้อมทั้งจดบันทึกและบันทึกเสียงการให้สนทนา
5. นัดหมายวันที่จะทำการสนทนากลุ่มซึ่งแบ่งออกเป็น 3 วัน โดยจัดการสนทนาวันละ 1 กลุ่ม
6. จัดการสนทนากลุ่ม ตามกลุ่มที่ได้คัดเลือกไว้ โดยมีผู้ช่วยดำเนินการสนทนา (Moderator) ชวนนำเสนอประเด็นต่างๆ ให้มีการระดมความคิดและความเห็นในหลายๆแง่มุม เพื่อใช้ข้อมูลดังกล่าวในการวิเคราะห์ในลำดับต่อไป

ผู้วิจัยนำข้อมูลและรายละเอียดที่ได้รับภายหลังการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม มาสรุปวิเคราะห์ผลอย่างละเอียดประกอบกับข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสารที่ได้รวบรวมเอาไว้ เพื่อให้ผลการวิจัยมีความชัดเจนครบถ้วนสามารถตอบปัญหาของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากการศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการบรรยายพรรณนาเชิงวิเคราะห์เนื้อหา (Descriptive Analysis) เพื่อบรรยายถึงกับเทคโนโลยีการถ่ายภาพและพฤติกรรมการถ่ายภาพของกลุ่มวัยรุ่นในปัจจุบัน โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มจากแหล่งข้อมูลประเภทบุคคลมาประมวลรวมกับข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร รวมทั้งการศึกษาเปรียบเทียบกับหลักการและทฤษฎีต่างๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์และนำเสนอไปพร้อมๆ กัน

ปัญหำวิจัย	แนวคิดและทฤษฎี	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. พฤติกรรมการใช้กล้องดิจิทัลคอมแพ็คในการสื่อความหมายผ่านภาพถ่ายของกลุ่มวัยรุ่น มีลักษณะอย่างไร	1. ทฤษฎีเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนด 2. แนวคิดเรื่องสื่อใหม่ 3. แนวคิดเรื่องการสื่อสาร	วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างให้เห็นถึงลักษณะพฤติกรรมในการใช้กล้องควมคู่ไปกับการวิเคราะห์ภาพถ่ายของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน เพื่อเป็นการยืนยันข้อมูลการสัมภาษณ์
2. ปัจจัยใดที่มีผลต่อการสื่อความหมายด้วยภาพถ่ายของกลุ่มวัยรุ่นจากกล้องดิจิทัลคอมแพ็ค	1. แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ 2. แนวคิดเรื่องการสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์	วิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม และนำภาพถ่ายของแต่ละคนมาอ้างอิงข้อมูลการวิเคราะห์